

ŠENVIŽSKÉ NOVINY

2/2019

obecný občasník
4. ročník

ÚVODNÍK

(Marcela Bujňáková)

Voňavé vianočné trhy, chrumkavé medovníčky, polnočné zvony. Svetielkujúce mestá, rozžiarene duše. Sneh praská pod nohami a oheň v kozube. Vianoce. Sviatky pokoja, lásky, nádeje. Sviatky dobrej vôle.

Ďalší rok preč. Sme zasa starší. A ja vrvávím: chvalabohu. Tešme sa, že sme sa dožili ďalších Vianoc, ďalšieho konca roka. Nie je to totiž samozrejmost'.

My sa tešíme z druhého tohtoročné číslo nášho obecného občasníka. V príhovore rekapituluje rok 2019 starosta našej obce. Za končiacim sa rokom sa obzeráme aj v príspevku o činnosti Dobrovoľného hasičského zboru. A pripomienime si ako sa Šenvižská Madonna vrátila na chvíľu do Krásnej Lúky.

Ale pozéráme sa aj dopredu. Na možné riešenia toho, čo nás trápi. Na to, čo nás čaká za ďalším rohom. Odpad, pozemky, organizácia cintorína. Náročné, no dôležité témy.

Sme radi, že znova prinášame aj príspevok o šikovnej Krásnolúčanke. Potešte sa pohľadom na krásne maľby a umelecké dielka talentovanej Dorotky Štieberovej.

Vianoce sú predo dvermi. Milí čitatelia, užite si ich čaro naplno. A potom, keď sa rok opäť stretne s rokom, vykročte do 2020 plní viery a odhodlania. Nech je nový rok pre vás šťastný a radostný.

Šťastné a veselé,
požehnané a
milostiplné
vianočné
sviatky!

Viētka dobré
v novom roku!

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE

Drahí Krásnolúčania,

dovoľte mi, prihovoriť sa k vám po roku z postu starostu obce.

Ani si to neuvedomujeme, ako ten čas letí a už sa k nám blížia sviatky pohody, ale je tu aj čas hodnotenia práce, ktorú sme vykonali. Málo či dosť? Čažko hodnotiť. Ale isto vieme, čo sa podarilo - či je to úprava tribúny na miestnom športovom areáli, rekonštrukcia požiarnej zbrojnice z dotácie ministerstva vnútra a rozpočtu obce, popri tom tiež kompletnej rekonštrukcii toaliet v kultúrnom dome, či projektová dokumentácia dopravného značenia v obci - priechodov pre chodcov. Osadili sme jedno z dvoch plánovaných dopravných zrkadiel, pri tom druhom nie je zatiaľ priestor na realizáciu. Ale podarila sa aj veľmi dôležitá vec. Konečne po dlhých peripetiách s úradmi sa pohla príprava stavebných pozemkov pre IBV v lokalite Pod krížom, lebo si uvedomujeme, ako sú potrebné pozemky na výstavbu, ktorých máme ako šafranu.

Ak chceme rozvíjať našu obec, musíme pozerať na mladých ľudí a ponúknut' im možnosť usadiť sa tu - doma. Aj preto budeme hľadať možnosti na výstavbu bytového domu. Nech to bude štart pre mladých, lebo vidíme, ako nám klesá počet obyvateľstva v obci.

V tomto predvianočnom období chcem všetkým vám popriat' požehnané sviatky, sviatky pokoja a vzájomného porozumenia, aby sme sa všetci radi stretávali a navzájom si pomáhali. Verím, že sa znova stretнемe v hojnom počte na Silvestra a budeme sa môcť zabavit', ale aj pomôcť ľuďom v núdzi.

Váš starosta

ŠTATISTIKA ROK 2019

Podľa údajov z obecného úradu v roku 2019 v obci Krásna Lúka:

- sa narodilo 7 detí - 5 dievčat a 2 chlapci
- zomrelo 10 ľudí - 3 ženy a 7 mužov
- sa odstáhovalo 10 ľudí

ODPAD A NAKLADANIE S NÍM

(autor: *Marko Osif*)

Milí spoluobčania.

Znovu nás čaká nemilá robota, a to zvyšovanie poplatkov za komunálny odpad. Nakol'ko sa situácia s odpadom vo svete aj všade okolo nás komplikuje, aj my všetci máme problém s komunálnym odpadom. Celoslovenský problém sa týka aj nás, nakoľko dochádza k pomalému uzatváraniu skládok komunálneho odpadu a tým sa zvyšujú poplatky za jeho uskladnenie.

Napríklad v roku 2019 sme platili 20,56 eur za tonu, v roku 2020 to bude minimálne 30 eur. Ani štát nám nepomáha v tejto oblasti a skôr to všetko necháva na samosprávu a tiež zvyšuje zákonné poplatky podľa miery vytriedenia recyklovateľného odpadu. Ked' v roku 2019 pri miere vytriedenia 32% sme platili 8 eur, pre rok 2020 pri tej istej vytriedenosťi to bude 13 eur na tonu odpadu.

Podľa zákona obec nemôže doplácať na likvidáciu odpadu, ktorý vyprodukuje občan. Ale aj tak má obec náklady spojené s likvidáciou odpadov. Napríklad roku 2018 sme uhradili za vývoz a skládkovanie 10.195,90 eur a od občanov na poplatkoch sme vyzbierali 8.664,86 eur.

Vnímame plošné zvyšovanie poplatku za vývoz komunálneho odpadu ako nespravodlivé, preto sa Združenie obcí hornej Torysy pre separovaný zber snaží spustiť v budúcnosti elektronickú evidenciu odpadov cez program Elwis - elektronické čipovanie zberných nádob a vriec na separovaný zber a tým konkretizovať množstvo u jednotlivcov a následne spravodlivejšie nastaviť poplatky za TKO.

Ale v čom sa musíme spoločne zlepšiť je separovanie odpadu. Chceme ponúknut' každému podmienky na likvidáciu každého odpadu.

Nakoľko je u nás nastavený podomový zber triedeného odpadu, v budúcom roku každá domácnosť obdrží zelenú 120 litrovú nádobu na sklo, nakoľko vrecia sa ukázali ako nepraktické a rizikové z pohľadu poškodenia a následného možného úrazu. Chcel by som upriamiť pozornosť aj na zvony na sklo rozmiestnené v obci. Ak sú už raz plné, tak asi nie je vhodné ich obkladať fl'ašami ako vianočný stromček. V konečnom efekte to musia upratať pracovníci obce, lebo zberová spoločnosť iba vysype zvony a okolie nechá tak. Aj zber týchto nádob je limitovaný.

Dochádza tiež k efektívnejšiemu zberu drobného stavebného odpadu. Každý má možnosť dovezť tento odpad na zhromaždisko pri obecnom úrade s poplatkom za jeho následné zlikvidovanie. Aj tu štát vytvoril environmentálnu políciu, ktorá bude dohliadať na vytváranie čiernych skládok, či už stavebného odpadu, ale aj komunálneho odpadu a pneumatík.

Nedá mi nespomenúť nepotrebné šatstvo, ktoré neraz končí ako dar pre spoluobčanov z Torysy a následne prebraté na kríkoch pod obcou. Aj tu máme v rámci združenia efektívny zber šatstva, ktorý je odoberaný dvakrát ročne a následne odvázaný súkromnou spoločnosťou na ďalšie spracovanie.

Preto nezaťažujme našu prírodu a spoločne si ju udržujme aj vytváraním malých kompostovísk a zanechávajme ďalším generáciám kus čistej prírody.

"ODPAD JE JEDNÝM Z NAJVÄČŠÍCH NEBEZPEČENSTIEV PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE"

Rozhovor so starostom obce Torysa Ing. Jozefom Stedinom o zbere a separovaní odpadu
(pripravila: Marcela Bujňáková)

Ako je organizovaný zber a nakladanie s odpadom v regióne Hornej Torysy, do ktorého patrí aj Krásna Lúka?

Združenie obcí pre separovaný zber Torysa – zmluva bola uzatvorená v roku 2008, v ktorej bolo združených 9 obcí. V roku 2010 do združenia pre separovaný zber pristúpili obce Šarišské Dravce a Krásna Lúka. V roku 2013 pristúpila obec Bajerovce.

V súčasnej dobe združenie zastrešuje 12 obcí regiónu Hornej Torysy, kde predsedom združenia je starosta obce Torysa, Ing. Jozef Stedina. Hlavným cieľom združenia je spolupráca obcí v oblasti realizácie separovaného zberu odpadov v súlade s právnymi predpismi, združovanie obcí v oblasti starostlivosti o životné prostredie a organizovanie vzájomnej pomoci pri odstraňovaní ekologických havárií a tvorbe a ochrane životného prostredia.

Zber odpadu zabezpečuje spoločnosť Brantner Nova s.r.o. Spišská Nová Ves, s ktorou bola uzatvorená zmluva o zbere, preprave a zneškodňovaní komunálneho odpadu z obcí v roku 2008. V roku 2016 bola podpísaná Rámcová dohoda o poskytnutí služieb so spoločnosťou Brantner Nova s.r.o., kde predmetom dohody je poskytovanie služieb spojených so zberom, odvozom komunálneho odpadu a objemného odpadu, prípadne stavebného odpadu z veľkoobjemových kontajnerov, zneškodňovanie odpadu, a zneškodňovanie nebezpečného odpadu, elektroodpadu z triedeného odpadu.

Samotní naši občania majú skúsenosť s fungovaním tzv. vrecového systému triedenia a zberu odpadu u nás v obci. Skúste nám povedať váš pohľad na tento systém, v čom sú jeho výhody, prípadne čo by sa dalo zlepšiť?

V obciach v rámci združenia je zabezpečený vrecový zber odpadu, a to plastov a skla. Výhody vrecového systému triedenia spočívajú najmä v tom, že samotní občania môžu triediť odpad z domácnosti priamo do vriec a zberová spoločnosť na základe harmonogramu vývozu triedeného odpadu zabezpečí zber priamo od občana, v mieste jeho bydliska. Preto občan nemusí vynakladať úsilie k vývozu vytriedeného odpadu.

Ako sú podľa vás na tom naši občania v regióne, čo sa týka informovania a zorientovania v problematike triedenia odpadu. Je to dostatočné? Čo treba urobiť, aby občania separovali viac ako doteraz?

Počas môjho pôsobenia na pozícii predsedu združenia som doposiaľ vynaložil a nadálej vynakladám množstvo úsilia a práce k informovaniu občanov prostredníctvom propagačných letákov ohľadom triedenia odpadov a ochrany životného prostredia v regióne Hornej Torysy. Dôležitosť separácie odpadu spočíva hlavne v šírení osvety o ochrane životného prostredia a správneho triedenia odpadu. Zároveň dôraz kladiem na osvetu v základných a materských školách, kde našou budúcnosťou sú práve naše deti, ktoré vedieme už od útleho veku k efektívному a správnemu prístupu k triedeniu – separácii odpadu.

Aké sú prínosy separovania odpadu pre občanov a obec?

Odpad je jedným z najväčších nebezpečenstiev pre životné prostredie. Neustálym zvyšovaním produkcie rôznych druhov odpadu, vrátane komunálneho odpadu, predstavuje problémy ekologického, ekonomickejho i spoločenského charakteru. Prínosom je čistejšie a zdravšie životné prostredie, teda ochrana nás všetkých.

Od roku 2019 sa zmenil spôsob určovania poplatkov za uloženie odpadu na skládku podľa percenta vyseparovania odpadu. Skúste nám povedať základné pravidlá, ako to bude po novom fungovať a ako sa to dotkne našich občanov.

Novelou zákona č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č 587/2004 Z.z. o Enviromentálnom fonde dochádza k legislatívnym zmenám, ktoré sa týkajú vymedzenia poplatkovej povinnosti,

stanovenia výpočtu poplatkov za uloženie odpadov na skládku. Podstatnou zmenou je, že poplatok za skládkovanie pre obce sa bude od roku 2019 do roku 2023 zvyšovať, pričom sa má pri výške poplatkov zobrať do úvahy miera vytriedenia odpadu v obci. To znamená, že čím lepšie obec triedi, tým nižšiu sadzbu poplatku získava a platí nižší poplatok za skládkovanie. Je to povinnosť každej obce triediť a vyvážať vytriedený odpad na skládku odpadu, pričom každá obec je povinná za skládkovanie aj uhradiť správny poplatok. Zákon ukladá prísne sankcie za nezaplatenie/nedovedenie poplatku za uloženie odpadkov.

Na základe uvedeného vyplýva, že tie obce, ktoré viac separujú, budú menej platiť poplatok za skládkovanie odpadu. Ak obce, teda aj občania nebudú správne separovať odpad z domácnosti, obce budú nútené pristúpiť k zvýšeniu poplatkov za vývoz TKO na 1 občana.

Ďakujem za rozhovor.

BOJ PROTI PLASTOM

(autor: Ján Štieber)

V ostatnom čase sa obecné zastupiteľstvo v našej obci viackrát zaoberala komunálnym odpadom a predovšetkým jeho triedením. Milí priatelia, vážení občania, zaiste ste v médiách postrehli, že snáď všetky obce a mestá na Slovensku zvyšujú od nového roku poplatky za komunálny odpad. Je logické, že čím budeme hromadiť viacej odpadu, tým budeme viacej platiť. Aby sme predišli zvyšovaniu poplatkov, tak sa zameriavame na triedenie odpadu. Napokon, nie je to v našej obci novinka, myslím, že v tom máme pozitívnu skúsenosť. Doma máme vrecia na plasty aj na fliaše. V novinách som sa dočítal, že v súčasnosti sa uvedie na slovenský trh 1 miliarda PET fliaš, z toho 400 miliónov končí na skládkach alebo voľne v prírode. Triedením PET fliaš a plechoviek sa zaobral aj slovenský parlament, ktorý prijal zákon o ich zálohovaní. Donedávna sa mi zdalo, že tento problém nie až taký vážny ako sa oňom hovorí. Názor som chytrzo zmenil, keď som si prečítal encykliku sv. Otca Františka: LAUDATO SI (o starostlivosti o nás spoločný domov). Sv. Otec v encyklike nabáda predovšetkým nás kresťanov k menšiemu konzumu, teda v konečnom dôsledku aj menšej tvorbe odpadov a následnému znečisťovaniu našej planéty.

Aby sme pochopili, o čo v encyklike ide, skúsim citovať z nej niektoré body. Celú encykliku bude vhodné aspoň zo strany zodpovedných dôslednejšie prebrať a naviesť aj našich občanov k pocitu zodpovednosti predovšetkým za ochranu prostredia, v ktorom žijeme. Pápež kritizuje zaužívanú prax "Použi a zahod", ktorá produkuje množstvo odpadov len v dôsledku nezriadenej túžby konzumovať viac, než je reálne potrebné.

Pápež sa dotýka aj environmentálnej výchovy a to nielen mladých, ale všetkých nás, kresťanov. Sledujem pozitívne aktivity p. riaditeľky a jej pedagogického tímu na našej malej škole v tejto oblasti. V bode 211 pápež píše: "Výchova k environmentálnej zodpovednosti môže povzbudziť rozličné postoje, ktoré majú priamy a zásadný vplyv na starostlivosť o životné prostredie, ako je napríklad menšie používanie plastických hmôt a papiera, zníženie spotreby vody, triedenie odpadkov, varenie rozumného množstva potravy, starostlivé zaobchádzanie s ostatnými živými tvormi, používanie verejnej dopravy alebo užívanie vlastného motorového vozidla spolu s viacerými ľuďmi, vysádzanie stromov, vypínanie zbytočného svietenia a podobne."

V bode 217 sa pápež dotýka správania nás kresťanov, keď hovorí, že niektorí kresťania, ktorí sú oddaní modlitbe a venujú sa jej, si často robia posmešky zo starostlivosti o životné prostredie. Iní sú zase pasívní, nechcú meniť svoje návyky a stávajú sa nedôslednými.

Pápež v encyklike spomína, že miestne zastupiteľstvá a vlády sú povinné prijímať na ochranu životného prostredia zákony, no nám kresťanom pripomína, že "povolenie strážiť Božie dielo je podstatnou súčasťou cnostného života a nie niečím voliteľným alebo druhotným prístupom kresťanského života".

ACH, TIE NAŠE CINTORÍNY

(autor: Ján Štieber)

V septembri sa mi podarilo dvakrát navštíviť Švajčiarsko. V malom mestečku Dottingen je novší katolícky kostol, pri ňom je aj cintorín. Pri veľkom švajčiarskom skanzene Ballenberg je malá dedinka s evanjelickým kostolom aj cintorínom. Keď som zbadal tú vkusnú úpravu hrobov, neváhal som viackrát stlačiť spúšť fotoaparátu. Hroby bez „umelákov“, teda, aby ste dobre porozumeli: na hroboch na katolíckom cintoríne a rovnako na evanjelickom cintoríne neboli ani jeden jediný „umelák“, teda umely kvet či veniec, alebo kvetináč. Keď neveríte, pozrite si fotky. Na hroboch samé živé letničky a znova opakujem: ani jeden poľský „džad“. Nech mi je odpustené, ale svojho času nás jeden z kaplánov vyzval, aby sme nekupovali tie lacné poľské umelé kvety, teda „poľské džady“. Či sa to po tejto výzve p. kaplána niečo na našich dvoch cintorínoch zmenilo, nedokážem posúdiť, ale v duchu spomínanej encykliky LAUDATO SI by sme mali pouvažovať nad bohatou umelou výzdobou našich cintorínov a z toho vyplývajúcou tvorbou zbytočných odpadov, ktoré musí obec likvidovať. Samozrejme, nie je to zadarmo. Uvedomte si, milí spoluobčania, že za tie „umeláky“ platíte dvakrát: raz v obchode a druhýkrát za vývoz na smetisko. Na fungovanie školy prispieva obec a p. riaditeľka robí všetko preto, aby ušetrila doslova centíky, aby mohla škola fungovať. A my ľahkovážne naznášame na cintorín hŕbu „umelákov“ a tým oberáme o eurá okrem iného aj chod našej školy. Zaiste tí, čo nás predišli do večnosti, si zaslúžia úctu a starostlivosť o miesto ich odpočinku. A predstavte si, že tí bohatí Švajčiari nestavajú svojim drahým zosnulým ani pompézne pomníky.

Len pekný náhrobný kameň s nápisom a nič viac. A tak ako som spomína: len živé kvety. (viď fotografie nižšie)

Ktosi mi vravel, že samotná návšteva cintorína je skľučujúca, no návšteva cintorína v Krásnej Lúke musí vyvolávať depresie.

Musím priznať, že správca cintorína, ktorým je obec, sa mal za uplynulé roky viacej starat o samotný vzhľad cintorína a sledovať prácu majstrov, ktorí stavali pomníky nie podľa nejakého určeného plánu, ale podľa svojich vlastných predstáv. A tak niektoré pomníky sú postavené bez ladu a skladu a keď sa na to dajú ešte tie gýčové ozdoby, tak to zaiste nie je pekný pohľad.

Ide zimné obdobie, prídu vetry, fujavice, budeme svedkami, ako tie „umeláky“ budú lietať po celom cintoríne a dostanú sa pri kosení aj miestnemu farmárovi do sena. A ten pohľad zo školy na starý cintorín, kde sa o chvíľu pozakrývajú celé pomníky modrými umelými vrecami!?

Viem, že ľahšie je priniesť na hrob umelú kyticu a keď mali rodičia 5 detí, tak päť kytic, keď mali 7 detí, tak sedem kytic, atď. ako sa pomodliť za zosnulých celý ruženec. Ozaj, skúste sa nabudúce namiesto 1“ umeláka“ pomodliť 1 desiatok ružencov. Modlitba a znova modlitba. Majme na pamäti pápežove slová v spomínamej encyklike a nemnožme odpad, ktorý zosnulým nepomôže a nám len pritiaží. Pápež hovorí, že nie je vhodné všetko riešiť zákonmi, že kresťan by mal byť aj bez zákonov uvedomelý vo veci ochrany životného prostredia. Ja som tiež za osvetu a dúfam, že aj v tejto oblasti prebehne zo strany obce osveta. O tomto probléme sme hovorili aj s naším duchovným otcom. Hovorí sa, že najjednoduchšie sa dostaví výsledok, keď niekomu siahneme do peňaženky. Žeby sme nedokázali tomu predísť? Teda, žeby sme nedokázali problém odpadov aj z cintorína riešiť rozumnejšie, teda tým, že postupne prestaneme ozdobovať hroby „umelákmami“? Zostáva len dúfať, namiesto kresťanských zvykov sa nebudem uberať k tým pohanským: čím honosnejší pomník, čím viac pestrých „umelákov“ na tom pomníku.

Na nedávnej odpustovej slávnosti v kostole sv. Martina sa zúčastnil aj rehoľník rogacionista Pavol Knut so svojím spolubratom diakonom. Ďalší spolubrat V. Chovanec je ako misionár v africkej Rwande, o jeho misionárskej činnosti bol nedávno v Katolíckych novinách článok aj s číslom účtu, na ktorý môžeme prispieť. Skúsme teda radšej prispieť na tento účel ako na nevкусnú výzdobu hrobov na našich cintorínoch. Záverom mám prosbu: zamyslime sa nad encyklikou pápeža Františka a pouvažujme, či by nebolo vhodné na zimu poznášať všetky

tie ozdoby z hrobov preč, aby to nerozfúkal vietor. Bud'me trochu skromnejší: zapál'me sviečku a zaspomínajme, venujme našim zosnulým modlitbu. Určite to bude tá najvhodnejšia úcta k našim drahým zosnulým.

A ešte jedna skúsenosť zo Švajčiarska: na katolíckom cintoríne som bol na začiatku septembra, bol tam čerstvý hrob pokrytý živými kvetmi. Ked' som tam prišiel koncom septembra, živé kvety zrejme zvädli, zostala len pekná antúria v kvetináči, nič viacej. A na budúci rok tu istotne bude pekná hriadka so živými kvetmi. Navštívil som počas Dňa spomienky na zosnulých cintorín v jednom mestečku, kde bol nedávno pochovaný môj známy - hrob bol pokrytý hrubou vrstvou umelých vencov.

Po zverejnení plného kontajnera z cintorína na facebooku Krásna Lúka som postrehol zaujímavé komentáre. Bolo by dobré, keby sa mladšia generácia viac angažovala a zaujímalas o estetiku našich cintorínov. Dobre bude, ak prídu aj konkrétny návrhy prostredníctvom mailovej adresy: oukrasnaluka@centrum.sk.

Tento bod končím modlitbou: Odpočinutie večné daj im, Pane. A svetlo večné nech im svieti.

EŠTE NIEČO ZO ŠVAJČIARSKA

(autor: Ján Štieber)

Nechcem zvlášť ospevovať Švajčiarsko, zaiste každá krajina má svoje pozitíva aj negatíva. No oplatí sa z každej krajiny zobrať všetko to pozitívne. Tá krajina mi je sympatheticia aj kvôli tomu, že som nedávno čítal knihu o svätcovi, patrónovi Švajčiarska - Svätý Mikuláš z FLÜE.

Takže ešte dve skúsenosti. Potraviny sú tam pomerne drahé. Bývali sme na švajčiarsko-nemeckej hranici, mali sme teda len pári kilometrov do nemeckého potravinového reťazca, ktorý má predajne aj po Slovensku. Pri obchodnom dome sme videli veľa áut so švajčiarskou značkou. Následne sme sa dozvedeli, že to nie sú tí praví Švajčiari, ale pristáhovalci, cudzinci. Domáci Švajčiari chodili nakupovať potraviny do švajčiarskeho obchodu, aby ich obchod prežil. Druhá skúsenosť - môj známy Marián má rodinu vo Švajčiarsku, ktorá si peče doma chlieb. Múka je tam dosť drahá, tak sa ponúkol, že im dovezie múku zo Slovenska. Tí to odmietli s odôvodnením, že kto bude kupovať ich domáce výrobky, ked' im bude potraviny vozíť zo Slovenska.

Tak mi napadlo správanie sa nás Slovákov. Ako sa len tešíme a netrpezivo čakáme na Poliaka, ktorý predáva v pohraničných obciach na Slovensku ovocie a zeleninu. On príde akoby mal určený cestovný poriadok, predá, zoberie naše eurá a uteká natešený domov do Poľska. Ten Poliak sa mal u nás zaregistrovať a z utŕžených peňazí odviesť u nás daň. On tak neurobil, nepotrebuje pokladňu, neplatí nájom, ani obci daň z nehnuteľnosti ako naši, neodvádzza daň ako majitelia krásnolúckych obchodíkov. A nezamestnáva ani našich občanov, ako to robia majitelia potravín v našej obci. On nedodržuje žiadne pravidlá, preto sa nečudujme, že naši obchodníci nám nemôžu ponúknut' ovocie a zeleninu za také isté ceny ako Poliak. V tejto veci som sa ozval aj u nás na zastupiteľstve, že by sme nemali podporovať nepočitivého poľského predajcu, no nepochodil som. A my sa vytešujeme, ako sme ušetrili! A potom sedíme večer pri správach a odsudzujeme podvodníkov na daniach, ale aj v iných oblastiach.

DOBROVOĽNÝ HASIČSKÝ ZBOR V KRÁSNEJ LÚKE

(autor: výbor DHZ)

Koniec tohto kalendárneho roka sa nezadržateľne blíži, a tak každý z nás si robí takú vlastnú štatistiku, ako ho prežil a čo počas neho vykonal. Ani členovia Dobrovoľného hasičského zboru Krásna Lúka nie sú v tomto smere výnimkou. V nasledujúcich pári riadkoch by sme sa chceli podeliť s obyvateľmi našej obce ako sme rok 2019 prezili my a akú činnosť sme počas neho vyvinuli.

Aj keď je to skôr záležitosť minulého kalendárneho roka, ale nedá nám nespomenúť Silvestrovskú obecnú zabíjačku, na ktorej sa okrem mnohých ďalších obyvateľov našej obce podieľali aj viacerí členovia DHZ, ktorí sa pričinili o to, aby si naša dedinka spoločne užila ukončenie starého a privítanie nového roka.

Počas roka sa nás dobrovoľný hasičský zbor zúčastnil niekoľkých súťaží. Bohužiaľ sme nedosiahli také úspechy ako v roku 2018, no aj tak sme sa zúčastnili na súťažiach v Polome, Tichom Potoku, Plavnici a Krivanoch, kde sme sa umiestnili na uspokojivom 3. mieste.

Lenže činnosť dobrovoľného hasičského zboru nie je prioritne o súťažiach a vyhľávaní trofejí. Elementárnym poslaním dobrovoľných hasičov je byť nápomocní vždy, keď to niekto potrebuje. V tejto činnosti sme boli ako vždy excellentní. Prvé jarné týždne sa vyznačovali výjazdmi na okolité polia a to hlavne v dôsledku nášho starého zlozvyku - vypaľovania starej trávy a buriny nielen v našej obci, ale aj v okolitých susedných obciach. Aj touto cestou by sme vás chceli poprosiť a upozorniť, aby ste to nerobili. Je to veľmi nebezpečné a naviac znečistí to ovzdušie v celej obci, čo ocenia najmenej tí, ktorí majú vonku vyvešané čerstvo vyprané oblečenie. Ďalej sme počas roka podali pomocnú ruku tam, kde to bolo potrebné. Či už to boli prípravy na naše letné folklórne slávnosti a následné upratovanie, ale aj čistenie miestnych studní či kontrola a údržba vodných hydrantov.

Tento rok sa uskutočnila rekonštrukcia našej starej požiarnej zbrojnice. Finančné prostriedky na rekonštrukciu pochádzali z fondu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a rozpočtu našej obce a rekonštrukcia sa týkala celkovej úpravy garáže, skladu a spoločenskej miestnosti.

Tak toto bol v stručnosti kalendárny rok 2019 v podaní Dobrovoľného hasičského zboru Krásna Lúka. Na záver vám chceme popriat krásne vianočné sviatky a šťastný nový rok 2020. Dúfame, že sme vám boli počas tohto roka nápomocní a rovnako tak budeme aj v tom nasledujúcom.

STAVEBNÉ POZEMKY A MOŽNOSTI BÝVANIA V OBCI KRÁSNA LÚKA

(autor: *Marcela Bujňáková*)

Počet obyvateľov nám z roka na rok klesá. Počet detí v škôlke a v škole dosiahne v budúcom školskom roku smutný rekord. Tak málo detí, ako máme, sme ešte nemali. Ako obecné zastupiteľstvo to chceme riešiť. Nazdávame sa, že cestou k zastaveniu negatívneho trendu je dať mladým ľuďom z obce a mladým rodinám možnosť získať samostatné bývanie v obci. Preto prinášame tento článok, aby sme spoločne konali v záujme riešenia problému.

POZEMKY POD KRÍŽOM

Ešte sice nie sme v cieli, ale vyzerá to tak, že mnohoročná snaha predošlých starostov a obecných zastupiteľstiev nevyjde nazmar. Máme schválené dopravné napojenie novovznikutej lokality Pod krížom na hlavnú cestu a v krátkom čase bude podaná žiadosť o územné konanie. Pracuje sa na projektoch inžinierskych sietí v lokalite. Jednoducho, robíme všetky potrebné kroky k tomu, aby tu mohli začať rást' nové rodinné domy.

Snahou terajšieho obecného zastupiteľstva je, aby pozemky boli predané mladým ľuďom, ktorí tu chcú zostať žiť a vychovávať svoje deti a prispievať k rastu a rozvoju našej obce. Nechceme predať pozemky špekulantom, ktorí by pozemky následne viacnásobne drahšie predávali, ani víkendovým návštevníkom, ktorí by si tu chceli postaviť chaty.

V krátkom čase bude vyhlásená verejná obchodná súťaž, do ktorej sa môžu záujemcovia spĺňajúci kritériá prihlásiť. Všetky informácie budú zverejnené.

ĎALŠIE LOKALITY PRE VÝSTAVBU

Naša obec nemá vo vlastníctve ďalšie pozemky, ktoré by mohla tu a teraz predávať ako stavebné pre rodinnú výstavbu. Ale máme v pláne to riešiť. Skupovaním a scelovaním pozemkov za účelom ich ďalšieho predaja mladým ľuďom. Ako sa však ukazuje, proces vytvorenia stavebných pozemkov je beh na dlhé trate.

A táto niekoľkoročná aktivita môže byť úspešná len ak bude splnených niekoľko zásadných predpokladov:

1. Ochota čiastkových vlastníkov predať obci svoje drobné kúsky pozemkov v záujme obecného dobra, v záujme nás všetkých.

Tu sa môže hned' v začiatkoch celá snaha starostu a poslancov rozbehnúť správnym smerom, aj úplne zastaviť.

Milí spoluobčania, v živote platí, že sa ti vráti to, čo dávaš. Ak budeme tvrdohlavo lipnúť na rozdrobených kúskoch zeme, tá sa bude len ďalej drobiť. A nikto z nás z nej nebude mať úžitok.

V záujme detí vašich detí a ich detí, zvážte možnosť spolupráce s obcou na vytváraní nových lokalít pre výstavbu rodinných domov. Či už formou odpredaja svojich častí predmetných pozemkov alebo agitáciou vašich príbuzných a známych v tomto záujme.

2. Schopnosť obce zafinancovať pozemkové úpravy a sceliť pozemky a vybudovať na nich inžinierske siete.

My, poslanci obecného zastupiteľstva, musíme dobre zvážiť, kam pôjdu finančie z výdavkovej časti obecného rozpočtu. Je jednoduché miňať, keď peniaze sú. Horšie je riešiť nové výzvy, keď peniaze nie sú.

Obec bude totiž celý tento proces niečo stáť: kúpna cena za pozemky terajším vlastníkom, projektová dokumentácia pre pozemkové úpravy, projektová dokumentácia inžinierskych sietí (vodovod, kanalizácia, plyn, elektrina, cesty, chodníky), výstavba inžinierskych sietí.

BYTOVÝ DOM S NÁJOMNÝMI BYTMI

Obec môže na budúci rok možno prvýkrát v histórii začať plánovať výstavbu obecnej bytovky s nájomnými bytmi. Od 1.1.2020 začne totiž platiť zákon, ktorý ponecháva obciam právnomoc v oblasti určenia ochranného pásma cintorína. To nám dáva možnosť na využitie priestoru garáže pri betónovom ihrisku na výstavbu bytového domu. Nájomné byty by boli určené pre mladé rodiny, ktoré sa chcú osamostatniť alebo si v budúcnosti v obci postaviť rodinný dom.

SÚKROMNÉ POZEMKY VHODNÉ PRE VÝSTAVBU

Na koniec výpočtu možností zabezpečenia bývania v obci Krásna Lúka sme si nechali výzvu pre vás, milí občania, ktorí vlastníte pozemky v intraviláne obce, ktoré nijako nevyužívate a sú vhodné pre výstavbu rodinných domov.

Vieme, že pozemok je majetok. Vieme, že vás alebo vašich predkov stalo nemálo úsilia tento pozemok nadobudnúť.

Ale všetko v živote má svoje ale. Čo zostane z pozemku, keď sa tu nebudú rodiť deti, keď zanikne škola, keď obec zostarne až vymrie? Iba kus poľa alebo lúky, o ktorý sa nebude mať kto staráť. Až úplne stratí svoju hodnotu.

Nikto od vás nechce, aby ste sa vzdali svojho majetku zadarmo či za nič. Predajte ho tým, ktorí si chcú v obci budovať svoje životy a tak tvoriť jej budúcnosť. A tak tvoriť našu spoločnú budúcnosť.

Lebo stačí málo na to, aby sme našu milovanú Krásnu Lúku odsúdili na zánik.

A stačí málo, aby sme jej zániku zabránili. Stačí naozaj chcieť.

ŠENVIŽSKÁ MADONA KONEČNE DOMA

(redakcia)

Tohtoročný sviatok Sedembolestnej Panny Márie bol ozvláštnený prítomnosťou vrcholnogotickej Madony z Krásnej Lúky, ktorú sme Vám už podrobnejšie predstavili aj na stránkach našich novín. Madona s Ježiškom z obdobia rokov 1360 – 1380 sa po sto rokoch vrátila aspoň na niekoľko hodín do Kostola sv. Martina v Krásnej Lúke, kde ju počas sv. omše i popoludňajšej pobožnosti mohli obdivovať všetci prítomní veriaci. Podarilo sa to aj vďaka Krajskému múzeu v Prešove, Slovenskému národnému múzeu v Martine a osobnému zainteresovaniu vedenia našej obce i vedenia farnosti. Ojedinelý prípad návratu vzácnej Madony vyvolal záujem nielen veriacich, ale aj médií, vďaka čomu bola naša obec opäť prezentovaná vo veľmi pozitívnom svetle vo večernom spravodajstve TV JOJ a RTVS. Pobožnosť za prítomnosti Šenvižskej Madony mala skutočne duchovný rozmer a k jej veľmi

výnimočnému charakteru prispeli aj včelári z Krásnej Lúky, ktorí ochutnávkou svojich tradičných včelárskych výrobkov a produktov spríjemnili Krásnolúčanom toto nevšedné popoludnie. Celkový dojem z podujatia navyše umocnili aj dievčatá z obce, oblečené v slávnostných ľudových krojoch.

Veriaci z Krásnej Lúky vyprevadili Madonu spevom mariánskych piesní a hlaholom zvonov. Po pobožnosti bola opäť prevezená do Krajského múzea v Prešove, kde sa stala súčasťou novej expozície sakrálneho umenia. Na slávnostnej vernisáži v múzeu vystúpila aj sólistka Monika Kandráčová a na tomto podujatí nás okrem nej reprezentovalo aj vedenie obce i farnosti. Svojou osobnou prítomnosťou potvrdili, že Madona z Krásnej Lúky je pre nás všetkých stelesnením našej história, kultúry, umenia i hlbokého duchovného života.

foto: Madona z Krásnej Lúky v Kostole sv. Martina

foto: Zo slávnostného otvorenia novej expozície Krajského múzea v Prešove

"DÁVAM POCITY NA PAPIER"

(pripravila: Lubica Matijová)

Navštívili sme Dorotku Štieberovú a opýtali sa na jej záľubu v maľovaní. Sme radi, že vám okrem jej vyznania prinášame aj fotografie jej nádherných obrázkov.

Maľujem už odmalička, po všetkom, čo mi prišlo pod ruky. Moji rodičia z toho neboli vždy nadšení, ale tolerovali mi moje blázničné chvíľky a podporovali ma vždy a vo všetkom. Veľmi im za všetku tú trpežlivosť ďakujem, lebo to so mnou nebolo vždy ľahké. Nemám vyhradený štýl a kreslím všetko, čo ma zaujme a čo sa mi páči. Tak isto je to aj s technikou. Vyskúšala som už decoupage pri veľkonočných vajíčkach, ktoré mali veľký úspech. Potom som pokračovala farbami na textil, čím som si pekne vynovila staré oblečenie. Mojou asi najväčšou záľubou je kreslenie rozprávkových postavičiek a detských obrázkov, čo si myslím, že sa mi aj naviac darí a napĺňa. Rodičia ma od mala chceli dať na výtvarnú, to ma však nelákalo, lebo si myslím, že s umeleckými vlohami sa musí človek narodiť a umelecká škola a krúžky ho môžu v tom len zdokonaliť. U mňa to nefunguje tak, že by som prišla na hodinu krúžku a dostala za úlohu napríklad nakresliť nejaký námet. Mňa musí ako sa hovorí: kopnúť múza a vtedy som to ja a dávam pocity na papier. Veľmi ma zahreje pri srdiečku, ak mojim dielom poteším rodinu a najbližších. Mojim veľkým snom je z ilustrovať nejakú veselú rozprávkovú knihu.

POSTREHY POSLANCA OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

(autor: Ján Štieber)

Propagácia našej obce

Každá obec sa snaží spropagovala' či už na sociálnych sieťach - na webovej stránke, na facebooku alebo letákmi. OZ Šenviž, ktoré si na budúci rok pripomene 20 rokov od svojho vzniku, sa tiež snaží skrášľovať a propagovať Krásnu Lúku. V posledných rokoch sme tak urobili zaslaním letákov "Výhľadňa Čierna kopa" a "Šenvízska kalvária" do okolitých obcí ako aj na farské úrady lipianskeho, sabinovského a prešovského dekanátu. S vedúcim Klubu turistov v Levoči momentálne rokujeme o možnosti vyznačenia turistického chodníka z Levoče až na Čiernu kopu a do Krásnej Lúky. Potom by turistická značka pokračovala okolo kaplnky sv. Vendelína na Lipany s odbočkou na Minčol. V lete som pri krížovej ceste stretol návštěvníkov z Humenného. Ľudia sa zaujímajú o krásy Slovenska a tak sa zastavili aj v našej obci. Krížová cesta je spropagovaná aj na webe denníka Sme: <https://lisinovic.blog.sme.sk/c/201658/Putovanie-po-slovenskych-Kalvariach-CXIV-Krasna-Luka.html>.

Informačné centrum v Prešove nám taktiež slúbilo propagovať zaujímavosti našej obce. Okolo krížovej cesty organizujú lipianski turisti každoročne v októbri jesenný prechod cez Demianku až do Lipian. Zaiste ste si všimli, že jednotlivé zastavenia chátrajú, preto sme už na obecnom úrade na túto tému diskutovali. Počas zimného obdobia pripravíme plán starostlivosti o jednotlivé zastavenia. Záujemcovia sa budú musieť písomne zaviazať, že sa budú celoročne o zastavenie vzorne staráť, ich meno bude na vstupnej tabuli na začiatku krížovej cesty. Veríme, že nájdeme ochotných záujemcov, ktorí sa poctivo postarajú o všetkých 14 zastavení.

Tu sa znova vrátim k spomínamej encyklike LAUDATO SI. Svätý Otec v bode 232 povzbudzuje miestne spoločenstvá k aktivite: „Nie všetci sú povolení pracovať priamo v politike, ale v lone spoločnosti rozkvitajú rozličné združenia, ktoré sa angažujú v prospech spoločného dobra, bránia prirodzené a mestské životné prostredie. Starajú sa napríklad o nejaké verejné miesto (budovu, fontánu, opustený pamätník, krajinu, námestie), aby chránili, ozdravovali, zlepšili alebo skrášlili niečo, čo patrí všetkým. Okolo nich sa rozvíjajú alebo obnovujú zväzky a vytvára sa miestne spoločenské tkanivo.“ V tomto duchu by sme sa chceli aktívne postarať o pekný vzhľad krížovej cesty, aby návštěvníci okrem modlitby mali aj pekný dojem z návštevy Krásnej Lúky. Na obecnom úrade sme diskutovali aj o potrebnej oprave strechy na kaplnke sv. Vendelína. Z úcty k tým, ktorí financovali rekonštrukciu aj sa vo veľkej miere podieľali na riadení prác pri rekonštrukcii, je potrebné čím skôr zabezpečiť finančnú čiastku cca 2 000 eur na opravu, aby už do kaplnky nezatekalo. Tohto roku sme na sviatok sv. Vendelína po modlitbe pri krížovej ceste mali aj peknú pobožnosť spoločne s p. farárom v kaplnke.

Tridsať rokov slobody

Nedávno sme sa zúčastnili v Prešove v divadle na inscenácii Zem zasľúbená. Rusínsky folklórny súbor Ruthenia z Bratislavu, kde svojho času pôsobil aj Matej Matija s manželkou a naša nevesta Monika, nacvičili spolu s hercami a detským súborom inscenáciu o vystúhovaní dobrovoľníkov z rusínskych obcí na východnom Slovensku na Ukrajinu (Sovietsky zväz), kde im po vojne slúbovali raj na zemi. Z raja sa stalo v komunistickej krajine utrpenie a väčšina obyvateľov sa postupne snažila vrátiť na Slovensko. Do rodnej obce sa už nevrátili, lebo už ani nemali kde. Poznám rodinu Michalkových zo Šambrona, ktorá sa vrátila na Záhorie, ich rozprávanie bolo veľmi dramatické.

Počas uplynulého režimu pri presviedčaní do družstva boli aj naši otcovia a dedovia zatvorení na miestnom úrade, aby podpisali do družstva. Tí odvážnejší z obce režim aj kritizovali, za čo si odsedeli nejaký deň na Okresnom súde v Sabinove. A mali šťastie, že ich nepostihol gulag, tak ako to bolo v nedalekých Bijacovciach, kde po skončení vojny náhodne vybrali chlapov a odviedli ich do gulagu na Sibír. To všetko bez súdneho procesu. Tam vykonávali tăžké práce v neľudských podmienkach, spali v miestnostiach s najťažšími vrahmi, mnohí zahynuli, niektorí zomreli po prepustení cestou domov na Slovensko. Písem to preto, lebo počas spomienky na pád komunizmu sa na internete rozpútala diskusia na túto významnú udalosť našich dejín. Vyprovokoval ju poslanec Ľuboš, ktorý kandiduje za stranu, ktorú radi volia aj naši voliči. Uvedený poslanec sa doslova vysmieval obetiam, ktoré komunisti zastrelili alebo inak zavraždili, alebo poslali do väzenia, z ktorého sa mnohí už živí nevrátili, ale išli rovno v truhle na cintorín. Pozrel som si aj video poslanca, kde hovorí o pozitívach vtedajšej doby, čo by bolo v poriadku, ale jedným dychom hovorí o gulagoch - "ale všetci sme v gulagoch neboli". Takže vcelku to bolo dobre. Aký bezbrehý cynizmus!

Blížia sa parlamentné voľby, tak si milí priatelia, spomeňte na umučeného biskupa Petra Pavla Gojdiča, ktorý zomrel v leopoldovskej väznici, na biskupa Jána Vojtaššáka, ktorého odsúdili vo veku 74 rokov na 24 rokov basy a ktorého nechceli pustiť do svojej domoviny na Slovensko, takže zomrel v Čechách, ďalej na sestru Zdenku, na ktorej komunisti vyskúšali najkrutejšie metódy mučenia, na väzňov v uránových baniach v Jáchymove (Anton Srholec), pri brúsení skla v Čechách (Ján CH. Korec) a ďalších a ďalších. Nemali by sme zabúdať ani na rodiny, kde zobraťi z rodiny otca a manžela, pretože bol v kontakte s kňazmi alebo bohoslovčami, ktorí sa chystali na útek do Ríma, a toho rodina už viacej živého nevidela. Nemali by sme zabúdať, že najviac boli vraždení a väznení kresťania, a to práve robili ideologickej predkovia poslanca Ľuboša. Ked' niekto popiera vraždenie v plynových komorách v Osvienčime, tak celé Slovensko je hore nohami. Ak sa niekto cynicky vysmieva obetiam, ktoré zavraždil komunistický režim, tak ho kresťania zvolia do parlamentu. Donedávna som počúval o dvojkorunovom mlieku za onoho režimu, ale od katolíkov som takmer nezapocul prejav súcitu k zavraždeným a ani štipku bázne k rodinám, ktoré toto utrpenie prezili.

Že teraz nie je ideálna doba? Biskup František Rábek nedávno v Katolíckych novinách písal o slobode. Ľudia túžili po slobode celé desaťročia, sloboda je ale aj zodpovednosť. Pán Boh človeka stvoril ako slobodného a nie ako otroka.

Často počúvame nadávky na systém, na politikov, len si málo uvedomujeme, že v politike a vo verejných funkciách sú naši ľudia, Slováci. Nedovážame a nevolíme tu Poliakov ani Maďarov ani Moskovčanov, ale volíme ľudí, ktorí vyrastajú a vyrastali v našom slovenskom prostredí. Akí sú oni, takí istí sme aj my, to si treba s pokorou priznať. A ked' niektorí sklamú a zneužijú moc, tak môžeme to vo voľbách zmeniť. Ešte raz opakujem: v miestnych, krajských aj vládnych funkciách sú občania s pobytom na Slovensku a volia ich takisto občania s pobytom na Slovensku.

ZÁVEROM

(Marcela Bujňáková)

V závere decembra sa nám zdá, že rok zbehol zasa akosi rýchlejšie ako ten predošlý. A znova nám v ňom nezvýšil čas na nazretie do svojho vnútra.

Len sa plašíme a ženieme vpred. Lebo čo? Musíme?... Život je predsa otázka priorít. Treba si len vybrať.

Obzriet' sa za končiacim sa rokom, zrekapitulovať, zhodnotiť. Pospomínať na jeho krásne okamihy. Ale aj odpustiť si vlastné viny a prepáčiť druhým. To je výzva týchto sviatočných a koncoročných dní, ktoré sú pred nami.

RIADOK VIANOČNÝ

(autor: Marcela Bujňáková)

Blikajú stromy
hviezdam odpoved'.
A svietia svetlá
na hlavnej ulici.
A vločky snehu
studia na lící.

Na riadok, prosím,
napíš mi
pár milých úsmevov
zo zažitých
príbehov
vianočných.

Ako si kráčal
v stopách polnočných
a si sa strácal
v tichu tej chvíle
zázračne milej.

Ako si uzrel
v zrkadle výkladu,
že radosť v tvári máš.
A zlepšíl si tak náladu
všetkým okolo.

Vianoce sú o tom:

Aby tu nikomu
smutno nebolo.
Aby sme spolu zasadli
za sviatočným stolom.

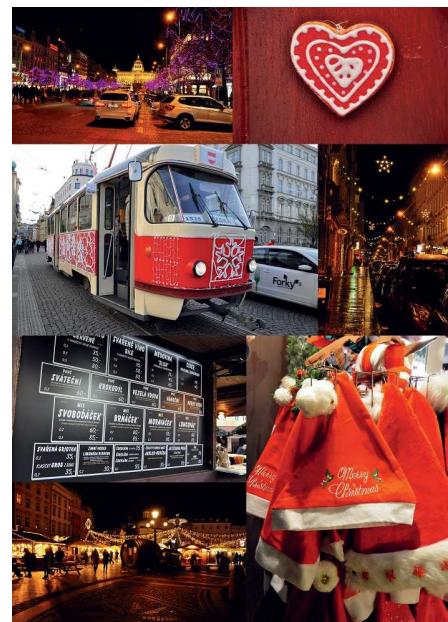
Aby sme vieri verne žili.
Aby sme pravde uverili.
Aby sme ruky
k dielu lásky priložili.
Aby sme dobro
dobrom množili.

Z nádejí a zlyhaní, z radostí a sklamani, z úspechov a pádov si rok čo rok skladáme mozaiku svojho života.

Kamienky, čo nám boli dané, si v nej sami podľa seba ukladáme a tvoríme si tak svoj vlastný malý svet.

Všetko sa deje kvôli niečomu a pre niečo. A mozaika života je krásna práve svojou pestrošťou.

Vianočný pokoj nech sa rozhosi vo vás a vo vašich domovoch. Novoročná nádej nech presvetlí vaše dni.

Redakčná rada: Ing. Marcela Bujňáková, JUDr. Mgr. Jozef Kušnír, Mgr. Ľubica Matijová

Ďakujeme všetkým, ktorí svojou troškou prispeli k vydaniu tohto čísla občasníka.

Vaše príspevky a tipy radi privítame na e-mailovej adrese: marcela.bujnakova@gmail.com.